

Het gouden folie van de pot chocoladepasta

"Afval scheiden is voor mij een routineklus geworden. Papier gaat in de papierbak in de trapkast, plastic in de zwarte container en groenafval via een klein bakje op de aanrecht naar de groenbak. Ik was eigenlijk wel trots dat ik per maand nog maar een klein zakje restafval heb. Dat zakje breng ik dan op de fiets naar de ondergrondse container aan het eind van de straat. Afval scheiden is zo normaal geworden dat ik onderweg met pijn in mijn hart plastic of papier in een algemene prullenbak gooi.

In januari 2018 beginnen we met het inzamelen van schoon afval om met elkaar een Klimaat Madonna te maken. Het wordt een nieuw beeld van Maria als een Moeder Aarde figuur. Met dat project willen we aandacht vragen voor onze gemeenschappelijke zorg voor de aarde en het klimaat. Een Madonna gemaakt van afval laat bovendien zien dat levenskracht in kwetsbaarheid te vinden is. Door samen een Klimaat Madonna van afval te maken zetten we met elkaar klimaatproblemen om in iets moois.

De betekenis van plastic verschuift van afval naar grondstof

Ter voorbereiding ben ik alvast begonnen met het verzamelen van geschikt schoon afval. Het scheiden van afval betekent nu dat ik eerst kijk of iets geschikt is voor de Klimaat Madonna, voordat ik het weggooi. Mijn eerste vondst was een bak van mooi, doorzichtig plastic, zonder opdruk van letters. Het bakje met falafels blijkt groen te zijn en bewaar ik ook. Het afval gaat met aandacht door mijn handen. De betekenis van plastic is binnen een paar dagen verschoven van afval naar grondstof.

Bij het openen van de nieuwe pot chocoladepasta haal ik het folie eraf. Aan de binnenkant is het van goud. Van goud! Mijn tweede vondst met kleur. Ik realiseer me hoe weinig gekleurd afval ik heb. Ik koop geen plastic flesjes met water of limonade, ik gebruik geen blikjes. De weken die volgen, bekijk ik mijn afval nog zorgvuldiger. Blij word ik van het groene deksel van de pindakaas, het glimmende folie van paracetamol en de groene fles en dop van de natuurazijn.

Mijn eigen onvermogen om klimaatneutraal te leven

Dit verandert mijn beeld van afval compleet. Ik heb niet te veel maar te weinig. Mooi, kleurrijk of glimmend afval is schaars. En ik realiseer me dat dit de ware aard is van alle spullen en grondstoffen die we gebruiken. Goede grondstoffen zijn kostbaar. We overvragen de aarde al veel te lang. Vanuit die wetenschap leef ik steeds eenvoudiger en wil ik enkel kopen wat ik nodig heb. Meestal reis ik met de fiets en de trein, vakanties vier ik vooral in eigen land. Mijn favoriete schoenen wil de schoenmaker niet meer repareren (koopt u maar nieuwe, mevrouw), maar ik blijf ze gebruiken totdat ze werkelijk uit elkaar vallen.

Maar toch. Ook ik heb dit jaar een mooie nieuwe broek gekocht terwijl ik er nog genoeg had. Ik drink op het station mijn koffie in een papieren beker die dan weer naar in het restafval verdwijnt. En ik rij met de auto naar het Reestdal voor een mooie wandeling. In mijn eigen leven wringt het, klimaatneutraal leven in onze samenleving is haast onmogelijk. Mijn eigen onvermogen frustrereert me.

Boven Zwolle 45.000 nieuwe vliegbewegingen

Ondertussen komt in het nieuws dat via Lelystad Airport 45.000 vliegtuigen per jaar gaan vliegen. Laag over Zwolle, de Veluwe en de Weerribben omdat het luchtruim al zo vol zit, met bijbehorende geluidsoverlast voor mens en dier. Maar het probleem van dat vliegveld is nog groter. Volgens het Klimaatakkoord van Parijs moeten we zo snel als kan het gebruik van fossiele energie (olie, benzine, steenkool, aardgas) afbouwen, zodat de CO2 uitstoot minder wordt en de opwarming van aarde beperkt blijft. Dat betekent bijvoorbeeld

minder nieuwe spullen maken, minder vlees eten, onze huizen beter isoleren en duurzaam verwarmen, en minder vliegen. Vliegen geeft namelijk van alle vervoersoorten de meeste CO2 uitstoot.

Hoe is het mogelijk dat we als samenleving aan de ene kant zo snel mogelijk van fossiele brandstoffen af willen, terwijl we tegelijk een nieuw vliegveld creëren voor 45.000 extra vliegbewegingen per jaar? Het onvermogen van de samenleving om goed voor de aarde te zorgen frustrereert met net zo als mijn eigen onvermogen om klimaatneutraal te leven.

Soms kan ik wel janken

Waar ik klaar mee ben is dat ik, als consument, verantwoordelijk zou zijn voor het klimaatprobleem. Dat ik door afval te scheiden, minder auto te rijden en de groene deksel van de pot pindakaas opnieuw te gebruiken het klimaatvraagstuk op zou kunnen lossen. Ik weiger om de last van het maatschappelijk onvermogen op mijn schouders te nemen.

Soms kan ik wel janken. Over mijn eigen onvermogen. Over het onvermogen van de samenleving en van de wereldpolitiek. Dan brand ik een kaarsje bij Maria. Een gebaar dat even futiel is als het bewaren van het gouden folie van pot chocoladepasta. Maar ik weet wel dat we op een dieper niveau moeten veranderen dan enkel afval scheiden. Dat kan ik niet alleen. Dus buig ik mijn hoofd en leg ik het vraagstuk neer in een gebed.

Nieuwe ontmoetingen en nieuwe verhalen

Ik heb weer twee nieuwe kleine persoonlijke klimaatmaatregelen genomen. Mijn behoefte om iets concreets te doen, blijft onuitroeibaar. Voor groente en fruit heb ik nu herbruikbare katoenen zakjes. Zelfs caissières bij de AH kijken er niet van op. En als ik de trein neem, heb ik mijn kleine thermosflesje bij me dat ik aan de medewerker van de Kiosk geef met de vraag voor koffie. We hebben dan een leuke ontmoeting, zij is blij dat ze geen overbodige papieren bekertjes verspilt en ik krijg 25 cent korting. En tegelijk weet ik: in mijn eigen leven kan ik het klimaatprobleem niet oplossen. We moeten dat met z'n allen doen. Op een manier die we nu nog niet begrijpen.

Het voorbereiden van de Klimaat Madonna verandert me. Afval heeft een nieuwe betekenis gekregen als kostbare grondstof dankzij het gouden folie van de pot chocoladepasta. Ik begrijp steeds beter dat de zorg voor het klimaat meer nodig heeft dan praktische oplossingen, het vraagt een andere manier van denken met andere verhalen en symbolen.

En om een bijdrage te leveren aan een andere manier van denken, gaan we een nieuw Mariabeeld maken. Om van afval iets moois te maken. Om tijdens het maken van de Klimaat Madonna elkaar nieuwe verhalen te vertellen. Om tijdens dit proces ons eigen onvermogen in te brengen en te vragen dat het getransformeerd mag worden naar een gemeenschappelijke zorg voor de aarde."